

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра соціальних комунікацій

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ЧУТЛИВА ЖУРНАЛІСТИКА
підготовки магістра

Луцьк
2025

Силабус освітнього компонента «Чутлива журналістика» підготовки здобувачів освіти магістра.

Розробник:

Рожило Марія Андріївна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри соціальних комунікацій.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

проф. С. І. Греля

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальних комунікацій протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

доц. О. Л. Тербус

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальність С 7 «Журналістика» Освітньо-професійна програма «Журналістика і соціальні комунікації» Освітній рівень магістр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3-й
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 10 год.
		Практичні 14 год.
	Самостійна робота 88 год.	
	Консультації 8 год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

[Рожило Марія Андріївна](#): кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри соціальних комунікацій; тел.: 0506747841; Rozylo.Mariya@vnu.edu.ua

Дні занять (розклад за посиланням): <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Чутлива журналістика» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня. Освітній компонент займає важливе місце в системі підготовки магістра журналістики, адже спрямований на вивчення особливостей конфліктно-чутливого висвітлення в медіа проблем соціальних груп, дотичних до конфлікту.

Вибірковий освітній компонент може зацікавити здобувачів інших освітніх програм: чутлива журналістика важлива для створення свідомого суспільства, здатного толерантно та емпатично ставитися до осіб, які належать до вразливих категорій.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою викладання освітнього компонента є освоєння здобувачем комплексу теоретичних знань із чутливої журналістики; осягнення практичних навичок використання словника конфліктно нейтральної лексики; написання текстів у форматі чутливої журналістики.

Завдання освітнього компонента:

- навчитися опрацьовувати першоджерела, аналізувати дані;
- опанувати словник конфліктно нейтральної лексики;
- вміти ідентифікувати типові порушення правил конфліктно-чутливої журналістики;
- вміти шукати героїв, правильно комунікувати з представниками вразливих груп.

3. Вибірковий освітній компонент сприятиме розвитку **soft skills**: критичне мислення, креативне мислення, управління інформацією, емоційний інтелект, уміння формувати власну думку та приймати рішення, робота в команді, вміння проявити лідерські здібності, швидка адаптація до змін, здатність керувати своїм часом та ін.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Ключові поняття і принципи чутливої журналістики						
Тема 1. Основні принципи конфліктно-чутливої журналістики	12	2	-	10	-	Робота в групах/ 10
Тема 2. Типологія чутливої тематики	12	2	2	8	-	Дискусія/ 10
Тема 3. Формати і жанри чутливої журналістики	12	-	-	10	2	Дискусія/ 10
Тема 4. Конфліктно-вразливі групи в медіа	12	-	2	8	2	Презентац./ 10
Тема 5. Етичні аспекти висвітлення конфліктно-чутливої тематики в медіа	12	2	2	8	-	Роб. в малих групах, презентац./ 10
Разом за змістовим модулем 1	60	6	6	44	4	50 балів
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти						
Тема 6. Пошук тем, героїв, робота з джерелами	14	-	2	10	2	Розв'яз. кейсів/ 10
Тема 7. Робота з героями, цільовими групами: комунікація, коректна лексика	10	2	-	8	-	Робота в малих групах /10
Тема 8. Робота над концепцією матеріалу. Вибір жанру. Цільова аудиторія	14	2	2	10	-	Дискусія, презентації/ 10
Тема 9. Робота над змістом матеріалу	10	-	2	8	-	Робота в малих групах /10
Тема 10. Роль медіа у ситуаціях війн, конфліктів та криз. Особливості висвітлення конфліктно-чутливої тематики в умовах війни	12	-	2	8	2	Дискусія, розв'яз. кейсів/ 10
Разом за змістовим модулем 2	60	4	8	44	4	50 балів
Усього годин / балів	120	10	14	88	8	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – контрольна робота тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Опрацюйте [Словник ключових термінів і понять конфліктно-чутливої журналістики](#). Зафіксуйте 5-10 нових для вас понять.
2. Укладіть практичні рекомендації щодо збору інформації з конфліктно-чутливих тем для медіа.
3. Систематизуйте інформацію про типологію конфліктно-чутливих тем (у формі таблиці). Проілюструйте прикладами з медіа.
4. Розробіть інструкцію щодо використання технік стабілізації і саморегуляції для журналіста, який працює із конфліктними і чутливими темами.
5. Візуалізуйте у формі інфографіки основні правила, яких варто дотримуватись журналісту під час створення матеріалу про проблеми вразливих груп (або під час згадок про осіб, які належать до вразливих груп).
6. Проаналізуйте матеріали в загальнонаціональних медіа на предмет порушення етичних стандартів щодо висвітлення чутливої тематики. Запропонуйте шляхи уникнення цих і подібних порушень.
7. Запропонуйте концепцію і план роботи над інтерв'ю з людиною, яка пережила втрату. Обґрунтуйте вибір жанру матеріалу. Які професійні та етичні аспекти роботи журналіста під час спілкування з героєм/героїнями матеріалу ви будете враховувати?

IV. Політика оцінювання

Увесь освітній процес, контроль його результатів повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі [за посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, екзамену і под. Усі усні завдання належить скласти у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов'язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів. Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

*Під час вивчення ОК, визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайносвіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ОК як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [за посиланням](#).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Залік виставляється НПП за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку НПП записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів.

З інформацією про засади поточного та підсумкового оцінювання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки можна ознайомитися [на сайті університету](#).

Питання, які виносяться на залік:

1. Основні принципи конфліктно-чутливої журналістики.
2. Типологія чутливої тематики.
3. Формати і жанри чутливої журналістики.
4. Конфліктно-вразливі групи в медіа.
5. Ознаки маніпулятивного контенту.
6. Пошук тем, героїв, робота з джерелами.
7. Робота з героями, цільовими групами: комунікація, коректна лексика.
8. Робота над концепцією матеріалу.
9. Робота з джерелами.
10. Робота над змістом матеріалу.
11. Роль медіа у ситуаціях війн, конфліктів та криз.
12. Особливості висвітлення конфліктно-чутливої тематики в умовах війни.
13. Словник конфліктно-чутливої лексики.
14. Соціальна проблематика в українських медіа.
15. Організація та проведення інтерв'ю з вразливими групами населення.
16. Морально-етичні аспекти роботи журналіста.
17. Робота з «незручними» темами: як розмовляти з людьми, які пережили горе.
18. Робота з «незручними» темами: як писати про втрату.
19. Робота з «незручними» темами: як писати про аспекти, пов'язані зі здоров'ям.
20. Робота з «незручними» темами: як писати про смерть.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси:

1. Васіна О. Журналістика травми: як не нашкодити? Інтерв'ю з Оксаною Расуловою. URL: <https://osvita.nakypilo.ua/zhurnalistyka-travmy-yak-nenashkodyty/>

2. Вежа чорного дерева: як українські друковані та інтернет-ЗМІ висвітлюють чутливі теми / І. Земляна, О. Романюк. URL: <https://imi.org.ua/articles/veja-chornogo-dereva-yak-ukrajinski-drukovani-ta-internetzmi-visvitlyuyut-chutlivi-temi-i559>.
3. Богуш Л. Роль засобів масової інформації у висвітленні збройних конфліктів у світі: теоретичний підхід. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71). № 4. Ч. 3. С. 291–295.
4. Виртосу І. Як розповідати про людей з інвалідністю: поради для журналістів. URL: <https://ms.detector.media/ethics/standards/yak-rozpovidati-pro-lyudey-z-invalidnistyu-poradi-dlya-zhurnalistiv/>
5. Горчинська О. Особливості висвітлення життя ключових груп населення: рекомендації для ЗМІ. Київ: Альянс громадського здоров'я, 2021. 58 с.
6. Ковальова Т., Ювко З. Соціально-чутлива тематика в інформаційному просторі України: специфіка висвітлення. *Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи : збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців*, м. Суми, 25–26 травня 2023 р. / відп. за вип. В. Садівничий. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 44–47.
7. Максимець С. Як писати про ветеранів: рекомендації для медіа. URL: <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/yak-pysaty-pro-veteraniv-rekomen-datsii-dlia-media/>
8. Рожило М. А., Заболотна П. С. Особливості роботи журналіста з соціально-чутливими темами в медіа під час війни (на прикладі людей із порушенням слуху). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2023. Т. 34 (73). № 2. Ч. 2. С. 141–145.
9. Сидоренко О. Внутрішньо переміщені особи: етичні та правозахисні аспекти висвітлення проблематики в регіональних ЗМІ. Права людини та масмедіа в Україні. Частина 3 : збірник конспектів лекцій / за ред. І. Виртосу, К. Шендеровського Київ : Інститут журналістики, 2021. С. 179–182.
10. Сидоренко О., Крицька В. Медіаобраз міграції: лексичні маркери дискримінації за етнічною ознакою. Людина в українському суспільстві в 90 системі цінностей прав людини: сучасний вимір медіадіяльності. URL: http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/wp-content/uploads/2021/05/Zbirnyk_human21.pdf#page=308
11. Солодка Л. Порушення прав дітей у сучасних медіаматеріалах: регіональний аспект. Права людини та масмедіа в Україні. Частина 3 : збірник конспектів лекцій / за ред. І. Виртосу, К. Шендеровського. Київ : Інститут журналістики, 2021. С. 170–178
12. Тараненко О. Переселенці, біженці, вигнанці? Семантично-ціннісна невизначеність статусу ВПО в українській масовій свідомості. *Діалог: медіастудії*. 2017. Вип. 23. С. 93–119.
13. Тулуб М. Як працювати з тими, хто зазнав травматичних подій. Фокус – людина: робота медіа із чутливими темами : практичний гайд для представників/ниць медіа, які працюють з ВПО та іншими групами, що пережили травматичні події. Б.м., 2023. С. 7–9.
14. Філіпчук Л. Як правильно називати людей, які покинули свій дім через війну в Україні? URL: <https://cedos.org.ua/yak-pravylno-nazyvaty-lyudejyaki-pokynuly-svij-dim-cherez-vijnu-v-ukrayini/>
15. Чуранова О. Як проводити інтерв'ю з військовими, аби не зашкодити їм, собі та Україні. Конспект вебінару Аліни Сарнацької. URL: <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/yak-provodyty-interv-iu-z-viyskovymy-abyne-zashkodyty-im-sobi-ta-ukraini-konspekt-vebinaru-aliny-sarnatskoi/>